

Лобш Саг

Број 10

Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

8 март 1936

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ

Година XIII.

Каква је наша „велика“ штампа?

Познато је свима да су људи погрешљиви. Нико за себе, када је искрен, неће тврдити да је непогрешив. Једини је изузетак од овога ова теорија која је прогласила св. оца Папу, да је он непогрешив — али се против ове теорије енергично бори наш велики Југословен и слуга Папин — славни бискуп Штросмајер.

Сличну теорију о својој непогрешивости отпочиње да проповеда и да шира наша велика, такзована престоничка штампа. Ако је случајно мало „зврцнете“ са каквим критичким чланком; ако изнесете за њу да нетачно и погрешно износи ствари, дакле, ако нешто неповољно за њу изнесете, те јој се то не свиђа, она ће, — та „велика“ штампа, да проспе противу Вас, не једну, него стотину анатема — слично као средње вековне папе када су знатемисали многе Лутере и Хусе...

Познато је наше држање и писање. Позната је наша симпатија према штампи. Ми се не заносимо никаквим мистикама. Не служимо ни демократији, ни фашизму, ни социјализму. Не служимо ни такзованој „истини“ нити „правди“, јер су то мистични и променљиви појмови, и, јер су те истине и правде многобројне; зависе од разних интереса. На пример, велика је разлика између Кантове и Спинозине „истине“, велика је разлика Бергзонове и Ашштајнове истине....

Ми служимо једино сувим чињеницама. Налазимо да се истина и правда рађају и састоје, не у вербализму, него у фактима. У својој стварности лежи права истина... Исто тако, познато је, да смо ми осуђили, понеко и извесно тенденциозно писање наше локалне штампе. Изнели смо како је наша локална штампа, једна врло несрећена и необавештена штампа. Она често пута жели много добра, али, са својим незнаљачким писањем, она производи сасвим рђаве и негативне резултате. Но, локална се штампа не може толико осуђивати, колико се може осуђити и критиковати наша „велика“ штампа, која се чак назива и седмом силом... Ова се велика штампа може са већом строгошћу осуђивати због тога што велика штампа претендује да је скроз објективна, да она нема никаквих шкрабала већ стручних чланкописаца, те да је увек објективна и инспирирана идејом „истине“ и „правде“.

Хајде да погледамо ову њену стручност и објективност.

Ми готово свакодневно читамо по нашој „великој“ штампи

огромне ступце, па и читаве стране о „криминалу“. И најмању крађу и највеће убиство, било из ефекта било из злочиначких мотива, наша велика штампа надугачко и нашироко препричава. Њени сарадници и уређивачи, просто се такмиче у томе, ко ће бити сензационалнији у натписима и насловима, како би се читалачка публика надражила и усхитила подвизима дотичног лица, коме је судбина доделила улогу да буде предмет суђења. Из те његове несретне или злочиначке судбине, наша велика штампа чини сензацију и издаје велики тираж. Што се пак тиче самог приказивања „криминала“ ила криминалне парнице, наша штампа толико посвећује пажњу овим незгодним и несретним догађајима, да се човек мора упитати: па шта се хоће овим писањем? Зар незна наша штампа да са нечим кориснијим и паметнијим занима нашу публику?! Укус читалачке публике није самостална и независна ствар. Он се ствара и натура. Један критичар, један уметник, натура и ствара своје идеје, свој укус и своје погледе. Исто тако и штампа. Она ствара и натура своја мишљења, односно мишљења својих сарадника. Због тога, може се казати, да, ако је истина да наша читалачка публика жели читати „криминал“, то је утолико истина, што јој је ова жеља натурена од оваквих новина. Они су развили и створили тај култ у описивању криминалних догађаја.

Али зато и насупрот овим дугачким и баналним чланцима о криминалу, наша штампа доноси врло кратке и штуре чланке о економским питањима. Чак шта више, наша велика штампа уме и да прећути понеке важне догађаје из економског домена. Да је ово тачно, најбоље се види из следећег факта и примера.

Нашој је јавности познато да се води тешка и закулисна борба двеју врсти капиталиста: између средњег и великог капитала. Велики је капитал на помолу. Он се моћно јавља. Пун је снаге и напона. Средњи капитал је на умору, (ма даје средњи капитал много богатiji од великог). Он се налази близу краја. Није ни способан бити је у стању да даде оно што модерна техника и модерни живот тражи. Да је то истина, треба погледати на велелепне творничке радионице и машине великог капитала, и на јадне и крхљаве радионице средњег капитала. Мрачне и вехигијенске радионице, капа-

цатет некакав, искоришћење њовечијег и радничког здравља до максимума. Међутим, велики капитал, и ако исто тако експлоататорски као и средњи, даје барем добре и здраве радничке станове, даје и подиже светле и чисте радионице... дакле, даје оно што мора дати, док средње индустрија не даје ништа од тога. Ево, ово је факат. Факат је да средња индустрија води борбу са великим капиталистима и факат је да велики капиталиста под притиском вужде, даје више социјалног, него ли средњи капиталиста. То је неоспорно.

Да видимо сада како се понаша наша велика штампа, према овој невидљивој борби. Рећићемо одмах, да се она не понаша онако, како би требало. Она се не понаша тако добро из више разлога: 1) због неразумивања, 2) због бојазни и 3) нешто и због незнања саме суштине. Наиме, средња је али пребогата индустрија кожара у борби против великог капитала као што је на пример „Бата“. Она је мобилисала све обућаре и ситне занатлије. Приказала је ствар да је „Бата“ онај крвожедни капиталиста, који сиса крв свима и свакоме, те да је она (наша средња индустрија), „сирото“ и „невино“ јагње — које ће да страда са такође сиротим јагњетом: — са занатлијама. Пошто се слични слажу, то је пароло о невиности средњег кожарског капиталисте наишли на општи пријем. Без икаквог удубљивања у саму суштину ствари, овако површно и сентиментално, почело се писати, више индиректно, како су обућари и занатлије на рубу пропасти; како они страдају због великог баука „Бате“ и како је наша „национална“ дужност, да спречимо пропаст. Инспирирани су овом сентименталношћу многи људи, и то баш од саме велике штампе; заведене су занатлије и од објективне штампе и од средњег „невиног“ капитала, те су се сви узбудили без икаквог разлога. Узбудили су се просто онако, без довољно хладнокрвности; занатлије су чак и населе, те затварају сваког часа и своје радње. Узућују њих 7 до 8 или њих 10 до 12 људи, читаве револуције и телеграме, у име великог броја радне „националне“ снаге, и траже заштиту. Читалачка публика, немајући времена да уђе у ове „истине“ и суштине, мисли да је заиста тако. Она не види средњег капиталисту, не види његову жлост за изгубљеном зарадом, не види његову техничку и организациону неспособност. Вештом пропагандом

пренесена је борба тако, да она изгледа као борба између „Бате“ и обућара, док је то у ствари борба између новог и старог, борба средњег и умирућег капитала са новим и великим гигантима модерне и рационалне технике. И место да се ова борба приказала заиста стручно и социјално, наша је штампа, велика и објективна штампа, приказала целу ствар скроз и скроз нестручно и несоцијално. Томе су донекле помогле и разне „стручне коморе“, са својим „стручним“ рефератама, написаним од стране равних секретара и „секретаровића“.

Међутим, ако се заиста желела „истина“, требала је наша штампа, или да ћути, или да пише скроз и скроз објективно. Требала је она да погледа мало у историју капиталиста и технике, па би тамо наишла на нешто слично. Наиме, ради се о томе, да је пре стотину година била слична борба између људске (ручне) снаге и машинске (техничке) снаге. Паметни и учени људи, замислили су машину, замислили су машински рид. На то су, и против тога изума, скочили, сви они, који су били тиме погођени. То су били оне газде и они послодавци, који нису хтели да купе и да раде са машином. Они су просто наговорили своје раднике и друге сиротане, да ударају и разбијају машине, да пале и руше нове фабрике, — те су такве глупе корак радници заиста и учинили. Тада се приказивала ствар, да ће због машине „пропасти нација“; да ће доћи у питање стотину хиљада егзистенција и т. д., дакле, избачене су све оне пароле, које се и данас избацују. Али, на крају крајева, техника је победила. Машински је рад после неколико година свуда уведен. На место старих мануфактура (ручних радионица) уведене су лепе и велике фабрике. Радници су тиме само добијали. Добили су веће наднице и краће радно време. Дакле, „нација“ није пропала.

Нешто слично дешава се и данас. Средњи капиталиста, неспособан да се организује, и неспособан да рескира своју зараду на корисне сврхе, организовао је сироте занатлије, да, као некадашњи радници, затварају радње и да лупају туђе излоге. Стручне коморе са својим „званцима“ — секретарима, радо потпомажу такву рђаву акцију. А наша „објективна“ штампа, уместо да обелодани факта, она је једноставно заузела сентиментално гледиште, и без икаквог продубљивања, већ она-

ко површно али доста вешто, објашњава целу ствар са неколико zgodних наслова, као што су: „пропаст наше националне радности“, или: „борба против великог капитала који сиса туђу крв“, или пак: „у знак протеста све радње су затворене“ и т. д. и т. д. Читалачка публика нема времена да проверава ове сензационалне написе. Она нема ни средстава да провре у тенденцију ових „стручних“ чланака. Дакле, читалачка је публика просто заведена у „голеш планину“ — а то је рђаво. Рђаво је због тога, што није задатак наше штампе да пише о криминалу нити о протестима из егизма. Њени су задаци много бољи и светлији. Наша је штампа дужна или да каже истину или да ћути. Не чини ли једно или друго, онда се она мора спремити да чује и прекор — те ако [о]ј се тај прекор упуту на пријатељски — и објективан начин, треба да га усвоји. Јер, истина је у фактима.

Нови Сад, 7 марта 1936.

Стојан Јелисављевић.

СОКОЛСТВО

Значај Соколског луткарског Поворишта

О значају луткарског позоришта говорити, значи говорити о важности коју оно има као васпитно средство код деце. Повориште лутка је једно сликовито приказивање, који је један одличан метод за васпитање соколског подмлатка. Познато је да деца воле мала бића, животиње лутке, јер то је њима близу, њима је то слично, зато се они више интересују и раје слушају. Ради те љубави деце према малим бићима, за малу су децу лутке на позорници жива бића која су њима приступачна. Деца ће боље и запамтити што му је лутка казала, јер лутка је саставни део децијег свакидашњег живота, где им служи као играчка за забаву. Деца лутке на позорници сматрају за жива бића, зато што нису у стању да разликују оно што замисљају од оног што се може објаснити, они сматрају свет испуњен духовима. Зато код комада који се дају треба pazити да има поуке, а то јест да они који су били добри, буду награђени, а они који су били рђави, осете казну. Јер оне лутке које чине и бране добро одушевљавају децу и деца их траже у сваком комаду, то њима постаје лепо, а они желе да то опонашају, а то је циљ соколског луткарског позоришта. Јер то је васпитање природно, спонтано неосетно, несвесно без наметања. И тако такав рад служи нам за морално васпитање деце. И зато његов рад треба да потпомажу у првом реду учитељи, који су звани да упозоре децу на соколске приредбе те врсте. Данас већ и многи родитељи који су осетили моћно дејство у погледу васпитности на децу позоришта лутка, захвални су соколству за такав рад и кажу да соколство оваковим радом васпита децу по моралним принципима.

Соколство и трезвеност

Трезвеност и Соколство су два најближа покрета, који су себи поставили за циљ да национално васпитају народ. Тумисао ставила су ова два друштва на прво место. Наше соколство гледа високо, иде старим утрим путем, зато га ето са трезвеношћу као претечу бољег живота. Кад је реч о соколству на селу уопште онда је, а и мора бити прва тачка соколског програма трезвеност. Трезвеност је једна од основних црта соколства. Соколство се не може ни замислити без високе братске љубави, а та љубав је најјача код трезвених глава. Зато соколство у свом тежишту има трезвеност, јер соколство зна да само чист разум је у могућности да доноси здраве закључке. А разум је потребан да се све размисли. Он мора бити суверени господар човеком, и да развија врлине. Али он то може постићи само онда, ако је чист неоптерећен, а алкохол му ту чистину одузима и чини човека безумним, а са безумницима нигде а нарочито у соколском раду не може се ништа радити. Соколство и трезвеност чврсто су везани, то је једна мисао, једна борба. Соколство не може без трезвености, а трезвеност не може без соколства. Трезвеност налази великог потпора у соколству јер соколство зна шта је лепо и добро, а у то спада трезвеност. Соколство потпомогнуто са трезвеношћу настоји да што пре нестане алкохоличара, јер тада ћемо добити здрав подмладак за соколане. Зато нека прођу деценије, нека се против алкохола свуда говори, па ће га нестати самим одрицањем алкохоличара.

Соколи су витезови националне свести. Они увек подпомажу и подпомагаће трезвеношћу потхвате, јер знаду да ће трезвеност и соколство спасити нашу народну душу, па макар била она у ропству духовном и физичком.

Драгутин Д. Дошен.

Тек-тек да се зна

Добро куда на машини и знам стенографију. Сиромашна сам девојка и са препоруком једног свог познаника отишла сам једном познатом адвокату, који има своју канцеларију у центру и коме је била потребна вредна дактилографкиња.

Одмах ме је позвао да пређемо у његову приватну собу, јер ће, рекао је, у канцеларији бити много клијената и нећемо моћи да разговарамо.

Ништа нисам слутила и ушла сам у собу.

Али г. адвокат као да је забрављено због чега сам дошла. Одмах је почео врло слободно да се понаша према мени.

Неколико пута сам га озбиљно опоменула на пристojност и потсетила га да сам дошла због службе. На то ми је г. адвокат хладно рекао:

— За такву девојку као што сте ви, код мене нема места.

Како и на који начин може данас једна сиромашна девојка да заради хлеб за живот? Ако већ не пристаје на овакав начин.

За демократију и парламентаризам

Развој догађаја у нашем унутарњем политичком животу даје могућности за повољна очекивања. Парламентарна ситуација се напokon стабилизовала тако, да је омогућена успешна буџетска дебата у пленуму Народне скупштине, те ће држава на време добити буџет који је у потпуности реалан, јер одговара стварном финансиско-привредном стању и потребама државе.

Г. Др. Милан Стојадиновић.

По изгласању новог буџета имаће наша Народна скупштина да пређе на остварење свога највећег и најважнијег задатка: на доношење нових политичких закона, не занемарујући дакако ни други свој важан задатак на пољу санирања привредног стања у држави. Народ с правом очекује да ће Краљевска влада у заједници са Народним представништвом бити на висини положаја и да ће према приликама и потребама а у духу програма Југословенске радикалне заједнице извршити свој велики задатак, како би се једном већ ликвидирало питање унутарње политичке консолидације као и питање привредног оздрављења.

После вишегодишњег политичког превирања једном се већ мора приступити кораку да се донесе коначна одлука по питању: како и на који начин хоће наш народ да нормира свој партиско-политички живот и да уреди унутарњу државну управу. Да би се ово постигло, потребно је припремити законске мере, јер без тих мера ни у колико се не би користило општој ствари нити би се стање побољшало онако, како се то жели. Без нових политичких закона и без нових законских привредних мера не може се ни замислити стварање нове ере у нашем унутарњем политичком животу нити остварење финансиско-привредног санирања државе.

Настојања скупштинске већине и владе г. Стојадиновића да пре свега обезбеди држави буџет, има потпуно оправдање из разлога, да се тиме онемогући и осујети намера парламентарне опозиције која хоће по сваку цену да отежава рад Краљевској влади и скупштинској већини, да замрси парламентарну ситуацију и да евентуално чак и потпуно онемогући скупштински рад, не престајући од тешких последица

свега тога. Држање опозиције тешко је компромитовало наш парламентаризам, што је утолико већи грех по опозицију, јер стојимо на судбоносној политичкој прекретници: ради се на том да пођемо новим путем у нашој унутарњој политици, или пак и даље отежавамо наше унутарње консолидовање партиско-политичким размирицама и сталним одгађањем решења најважнијих наших унутарњих проблема.

Наш народ је за демократију и за парламентаризам. Али наш народ жели само праву демократију и одистински парламентаризам. После тешких искустава и горког искушења наш народ очекује да се једном већ донесу такви политички закони, којима ће се моћи остварити права демократија и прави парламентаризам. Није наш народ ни најмање задовољан садашњим приликама и садашњим стањем, али мирно и разумно подноси све у дубоком убеђењу да је ово прелазно стање после којег мора наступити побољшање.

Ми смо малена држава и сиромашан народ, па стога не смемо трошити своје снаге на лакомислена експериментисања и хазардирања у питањима државне и националне политике. Наш политички живот треба да се креће и да се развија само оним путем којим ће се моћи највише и најбоље користити свој државној целини и свима слојевима народа у држави. Наша држава је тек у почетку свога историског стварања и развоја и стога се морају сви њени делови подједнако и једнаком мером подизати и развијати баш зато, да би што чвршћом везом били везани и срашћени, те тако путем народног и државног јединства постигли општи напредак и опште благостање.

У политичком животу су потребне промене; оне често уносе нов дух и ново струјање, из којег се развија напредак. Наш народ се дакле нада, да ће му влада г. Стојадиновића и ова скупштинска већина донети такве политичке законе, којима ће се моћи у нашем политичком животу учинити промене ради остварења праве демократије и правог парламентаризма. Због тога наш народ тражи да Народна скупштина настави свој законодавни рад.

СНИЖЕЊЕ ЗЕМЉАРИНЕ

У министарству финансија одржана је 4 о. м. конференција министара, на којој је третирано питање земљарине. Према досадашњим прописима земљарина је требала бити снижена за 30 посто, а сада се влада бави питањем, да ли да ту законску ставку продужи путем финансијског закона и за идућу прорачунску годину 1936—37. Поред тога постоји и мишљење неких чланова владе, да би се земљарина снижила са још 20 посто и сада се испитује могућност остварења таковог схваћања о даљем снижењу земљарине, за које се залаже министар пољопривреде г. Светозар Станковић.

ЗАДУЖЕЊЕ И РАЗДУЖЕЊЕ СЕЉАКА

Задужење сељака у нашој држави настало је из разних уорока, па ни раздужење не може бити спроведено на један начин. И у овом погледу морамо државу поделити на два велика подручја са подједнаким приликама. Једно велико подручје чине Србија, Црна Гора и Босна и Херцеговина а друго велико подручје Војводина, Хрватска, Далмација и Словенска. У првом подручју материјално најздравији и најснажнији део била је Србија у својим границама пре ратова а у другом подручју Војводина. Покушаћемо изнети, како су се сељаци задужили у ова два карактеристична краја наше државе.

Србија је била здрава, снажна и богата земља. То сам лично видео пре тридесет година за време свога рада у Србији. Сељак је живео пристојно, у благостању, а како је имао доста низак стандард живота, могао је и да уштеди и да се богати. Овако материјално стање народа сељачког омогућило је Србији, да издржи тешко трогодишње ратовање од 1912 до 1915 године. Ипак и за ове три године поједини крајеви Србије претрпели су огромну материјалну штету, а и цела Србија поднела је огромне жртве, но све би то она поднела, јер све то није било скоро ништа у сразмери са оним губитцима у материјалним добрима, која је Србија претрпела за време трогодишње окупације и после формалног пустошења за време повлачења непријатеља 1918 године. Осиромашење народа било је страховито и исцрпљене су биле све резерве. Требало је све обновити и изнова створити. За обнову Србије били су позвани у првом реду србијанци и србијански домородци, из оних горњих десет хиљада јер је њих требало за ово да предодреди и локалпатриотски сентиментализам и боље познавање прилика и психе тога дела нашег народа. Ратне страхоте учиниле су сваког ратника себичњаком и уништиле су у њему сваки алтруизам. То се особито опазило у Србији; интелигенција и просвећенији сталези, који су пре ратова заиста били родољубиви и орни да раде за народне масе после рата једину су бригу имали за себе а сељачки народ је био остављен себи самом. Слабо се водиле бриге о томе, како ће сељаци обновити своја газдинства, подићи поново порушене и спаљене куће и стаје, нававити стоку и радило. Сељаци су остављени сами себи да то учине. Држава их је нешто мало посредно помогла великим радовима на путовима, жељезницама и најпосле судски установљеном ратном штетом и изданим обвезницама. Маса су и невеште и непрактичне и неукле. За обнову овако упропаћене земље требало је начинити државни план, и организовати врло пажљиво извођење овог плана а не да свако риди, како хоће и како уме. Радити на путовима и жељезницама а оставити и даље за-

парложена своја упропаштена газдинства није било паметно. Продати буд зашто обвезнице, ратне штете, као што су сељаци у Србији учинили, добивев новац нерационално потрошити, а после тражити недостала новчана средства у зајам од паланачких зеленаша или како се у Србији каже, од банкара, било је опасно. Док је још трајао послератни просперитет услед тога, што су западно европске државе — и саме оштећене у рату — од нас много извоиле, последнице ове бесплатске обнове Србије нису се осетиле, али чим је настала криза, одма се показало, да су економске ране сељачког народа у Србији остале незалечене и да народ сељачки ондашњи није поново стао чврсто на своје ноге и да нема никакве или врло неанатне материјалне резерве. Сви дугови, које је србијански сељак направио код паланачких зеленаша, неправилно названих банкара, и поред плаћаних огромних камата, остали су не враћени, и сељачки сталез у Србији доспео је у критично стање. Према томе, дугове сељака у Србији мора безуветно држава помоћи да се исплате. То важи и за Црну Гору и за Босну и Херцегову, јер и у овим крајевима дугови су настали у највећем делу као последница обнове земље услед страдања у рату.

У Војводини рат је донео благостање а послератни просперитет поред још већег благостања још и обест и лакоумно срљање у спекулације. Сељак је напустио свој скромни начин живота и сувише је високо дигао свој стандард живота. Земља је добила претерану цену, услед високе цене пољопривредних производа. Сељаци су одужили све своје предратне дугове и доживели су неочекивано благостање и настало је, што увек настане у таквим приликама, расипање и раскош и нерационалан рад, те давање на школе и способности и неспособне деце. Једна група земљопоседника хтела је своје приходе да осигура и да живи од ренте. Ти су продали по скупе новце, по двадесет, тридесет па и четрдесет хиљада динара јутро, а новац уложили у банке, те уз закониту камату од седам процената — војвођанске банке већу камату улагачима нису плаћале — осигурали себи без икаква рада приход по јутру од 1400 динара 2100, па чак и 2800 динара. Други су земљопоседници хтели да постану великопоседници и спахиве. Ти нису давали ни пошто земљу из руке. Ако би удавали кћери, мраз су давали у новцу, а одговарајући вредности јутара земље, колико су хтели дати у мириз ма и узамили новац. Сав чист приход од свога имања употребљавали су за куповину земље, па шта више дивали су новце из банака по скупу камату — и до двадесет процената са свим трошковима — само да купе што више земље. Трећи су се бацили на неговање индустријских биљака: хмеља, шећерне репе, кудеље и др. и улазили у огромне инвести-

ције особито подижући хмељаре. У ово су улагали и свој готов новац а и подизали огромне зајмове, које данас не могу да врате. Промет новца био је брз, те су у промету биле огромне количине новца. Услед свега овога подигли су цене својим производима и трговци, и занатлаје, као и своје хонораре лечници, адвокати, јавни бележници и други. Сељак је свуда на све стране расипао своје беле паре, место да их је остављао и за прне дане. Славни националекономисте нису схватили ситуацију, те да је држава интервенисала за времена, већ је и држава пошла да купи приходе. Пристојбе за промену власништва биле су одмераване према привидној високој цени земље, катастрофални чист приход па и порез установљени су врло високо, те су од сељака и држави пратицали велики приходи. Порези су били високи, али су их људи могли плаћати док је трајао просперитет. Уредни људи су их и платили; где су биле добре пореске управе, ове су енергично порез и убирале. Неуредни људи порез нису плаћали а слабо организоване пореске управе порез нису убирале, те је много пореза остало на дугу и дужници данас стењу. Када је настала криза, сељаци без дуга или са мало дуга, без дужне

или са мало дужне порезе повукли су се и ти и даље постоје. Међутим сељаци са много лако-мислено начињеног дуга ради куповине земље, ради школовања деце, ради подизања индустријских биљака, услед удаје кћери са великим мразима у новцу и богатом несразмерном опремом, са неплаћеним порезима дошли су у теснац. Овакви дужници не могу се упоређивати са оним задуженим сељацима из ратом потпуно опустошене Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, нити се могу на исти начин раздуживати. Да има улагача, који су олако стекли своје улоге, те би овакве улоге, требало смањити, потпуно је истина. Али нису ни сви улагачи једнаки, да би се могло и ове закидати, који су нешто уштедели закидајући себи и своје. И ово треба све добро разликовати.

Правилно раздужење могло би бити дакле само индивидуално уз интервенцију Суда и на основу установљења, како је дуг постао. Исто би тако морало доћи до рестрикције великих улога стечених услед глупости сељака приликом куповања земље из немогућности оцене прилика од меродавних државних фактора за времена т. ј. док је још било просперитета.

Ing. Миливој Матућ.

360 хиљада чиновника у Југославији

Заиста рекордни број. Међутим статистика склопљених бракова ових година спала је на минимум. Који је разлог горњем порасту чиновничког кадра и опадању бракова? Свакако је и то једно с другим у вези. Агитатори и страначки кортеши да осигурају себи пристајнице повукли су све и сва у чиновничке редове. Ратарске девојке чији очеви имају сто, двеста јутара земље, а и оне без тога, све су они покренули из ратарских кућа у уреду. Нек има плату, нек буде фрајла и госпоја. Оставиле су своје традиционалне и патријархалне домове, играње кола, славе, сватове и своје другове здрави и кршне ратарске момке и потегле све да тиркају и да са списком у рукама обилазе канцеларије. Ти исти усрећитељи народни, кренули су и из обртничких домова девојке, које су са мајкама засуканих рукава обављали кућевне послове. Учећи се раду, штедњи и приправљајући се за брак са себи одговарајућом приликом. Многа обртничка породица подигла се са узорним браком спремно домаћице. Тако је и са трговачким кћерима, чиновничким, богатима и сиротима. Све се подигло у чиновништво. Оставиле своје удобне животе, клавири, књиге, и сву досадању разоноду девојачку и похрлиле на државни буџет. А и оне друге које су оставиле сиромашне домове, шиваће машине, тећ и све друго пожуриле се исто. Па шта се тиме добило? Једну хаотичну администрацију, уништење породица и хиљаде незапослених људи. Данас када неће ни један младић да се жени и да се брине за породицу, њиховим примером по-

шле су и самосталне женске. Постало је примамљиво и уобичајено да се сами, свако за себе брине, да од себе ништа неопкида за ближње, већ егостично без икојих обзира живе животом Самсона. Конкубинат је на дневном реду, цвета, буја и напредује. Да ли би ту свештенство имало реч?

Зар не би било боље да су те ратарске девојке остале у својим домовима и оснивале породице, барем код њих се лако и жени и удаје? Па исто и обртничке и оне друге богате кћери положајних људи које сиромашнима хлебца отимају, па оне даме, жене удате за добро ситуиране, угледне и положајне људе које с допушта на допуст краду Богу дане, док хиљаде других стењу под теретом немања и несрећности друштвене.

Али како би оне, све те неудате и самосталне девојке живиле без гарсонских станова, где их на столу чека кутија цигара и пријатељ у пиџами. Какви брак, деца? Лудост и питања, треба живити и знати уживати. А то им је сад барем омогућено.

Док је ратарска девојка ткала дарове и дивне пешкире, патња крај ритмичке лупе разбоја и чекала свог суђеног, које су јој и прије и куме на сваком кораку нудиле, дотле јој је било и срце весело и безбрижно. А и оне сироте копајући на вадници румених образа, свеже и једре са песмом су ишле у поље а са песмом се враћале па и оне су према себи нашле прилику. Данас су фрајле жутих прстију од дувана, изгореле, оксидиране косе, накарминисаних усана, накарадна понашања, јер нези

шта да почне и шта да ради. Примери неморала вуку је у своје канце. И оне подлежу, нити су жене нити мајке, већ прилежнице отмених и неотмених а свакако бездушних данашњих типова.

Страшно је ако оне саме у старости позову на одговорност све те усрећитеље њихове и упитају их, шта су од њих учинили? Где им је дао да под старост склоне своју главу? Где су они челични њихови живци којих борба и уредске трзавице уништише, да се парниче са свима ближњим и даљњим. Где су они пријатељи који их изиграше и материјално и морално упропастише? Та оне су тек ипак жене које требају заштитника који ће их заклонити да се толико неизлажу као што је у самосталности случај. Да ли ће једанпут и то питање да се расчисти, видимо? Желели би да то што пре буде. Коккубивати не подижу државу, а разорени брак још мање. Авантуристички живот никога није усрећно. Хиљаде младих људи ходају без места а чедне моралне девојке се вешају. Докле ће неморал пустошити домове?

Шта је са купонима?

Има људи нестрпљивих; било их је и биће — нестрпљивих.

Тако на пример: Читаоци „Дана“, који су редовно ревали купоне за лутрију, која је толико рекламирана, и исте купоне упутали администрацији „Дан“-а, са огромним и просто нечувеним нестрпљењем очекују резултат те толико рекламиране лутрије.

Боже мој, треба имати стрпљења, а нарочито када се узме у обзир: сређивање материјала и друге радње, које су за лутрију потребне; а још томе додати, да је главни згодитак једно јутро земље али не засејано, али пошто је то јутро без сумње засејано, мора се причекати да се са њега усев скине — јер није право да се и за таку ситницу дође до неспоразума.

Само стрпљења! Свега ће бити, само нас сигурно неће бити.

Један скупаљач купона.

ДА ЛИ ЗНАТЕ,

ДА КЊИЖАРА

„СЛАВИЈА“

има све савремене КЊИГЕ?

Госп. Ђури Драговићу

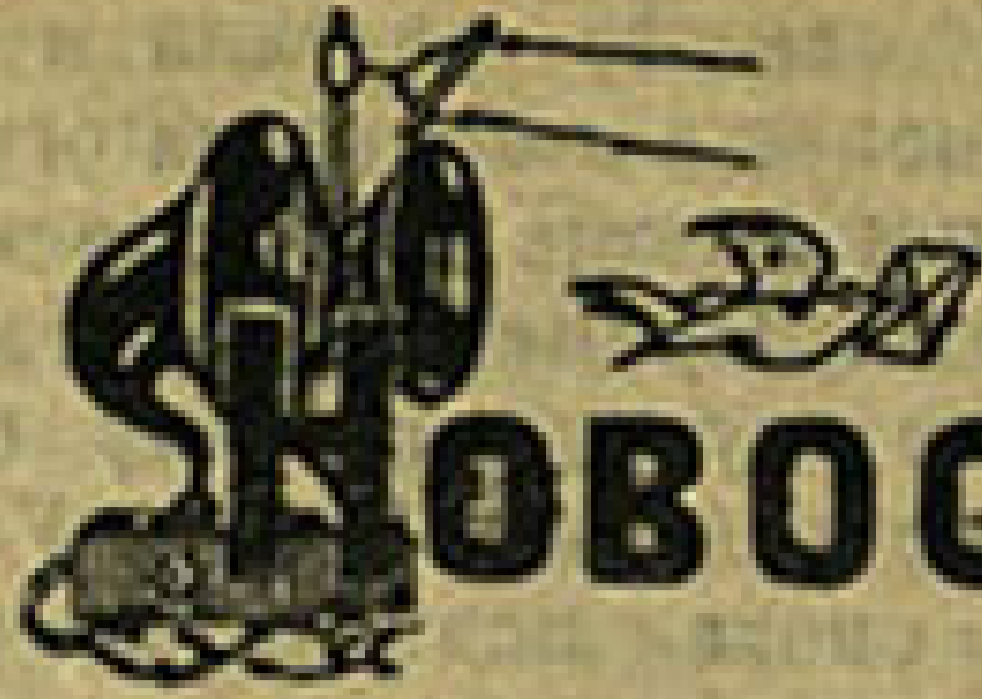
уреднику листа „Југословенски Народ“

Нови Сад.

Примили смо Вашу исправку на изјаву госп. Саве Меденице, штампану у нашем прошлом броју, а коју сте нам изволели упутати преко Суда, међутим, ту Вашу исправку не можемо штампати, пошто истом не исправљате изјаву г. Меденице, већ стварате нову полемику.

Изволите нам послати такву исправку, какву прописује Закон о штампи, па ћемо Вам исту отштампати у наредном броју нашега листа.

Уредништво „Нови Сад“.

НОВОСАДСКЕ ВЕСТИ

— Банско веће дунавске бановине сазвано је на редовно заседање за 9 марта о. г., на дневном је реду претрес новог буџета.

— „Цветно вече“. Коло српских сестара у Новом Саду приређује у недељу 8 марта 1936 год. у великој дворани хотел Слободе „Цветно вече“ са одабраним програмом, лутријом, игранком и великим изненађењем. Изабрана краљица цвећа добија награду. Улазница: цвет код благајне. Добровољни прилози се прамају са захвалношћу. Почетак у 830 часова у вече.

— Фигарова женидба, комична оперета у 4 чина (пет) слика, која је у Београду давана са великим успехом преко двеста пута, даје се у Новом Саду, у суботу 14 марта 1936 године у позоришној дворани „Слобода“ са почетком у пола 9 часова увече. Музику написао В. А. Мозат, Текст по Бомаршеу написао Лоренцо да Понте — превео А. Бинички. Диригент г. Милошевић. Редитељ г. Кулувић. Костими по нацрту гђе Бабић-Јовановић. Балет у III чину спремио г. Жуковски. Дужи одмор после другог и трећег чина. Цене места: од 10 до 60 динара — Претпродаја улазница: Књижара Славија (телефон 24-95) и трафика Липковић (телефон 26-00).

* КУЋЕ НА ПРОДАЈУ. Ко је вољан да купи у Новом Саду било какву кућу, те било у ком делу града, нека се обрати са поверењем на Ј. Чукур посредника, Кајмакчаланска улица 18.

— Бановински одбор Црвеног крста умолио нас је да објавимо: Сви редовни чланови са вишим улогом Друштва Црвеног крста (државни службеници војног и грађанског реда те из редова грађана) овим се позивају, да изволе доћи у недељу 8 марта на састанак, на коме ће се сходно члану 41 друштвених Правила изабрати делегати за Бановинску скупштину Друштва Црвеног крста. Састанак ће се одржати у дому Црвеног крста (Булевар Краљице Марије). Почетак у 9 сати.

— Ископчавање електричне струје. У недељу, 8. о. м. од пола 8 часова пре подне, до 14 часова по подне биће ископчана струја: Велики Ламан, База Речне Флоте и Адамовићево насеље испод Сомборске пруге.

— Финансирање градње водовода у Новом Саду. Градском савету је стигла писмена изјава једне велике француске банке из Париза, којом се ова обавезује финансирати изградњу пројектираног водовода из дубоких бунара у Новом Саду и тражи за инвестирани капитал 9 посто годишње камате, укључиво са амортизацијом у трајању од двадесет година. Радове око изградње водовода издала би градска општина путем лиценције. Француска банка дакле жели само финансирати

изградњу водовода, чија би експлоатација остала у рукама градске општине. Жеља је претежног дела грађанства, да би се са градњом водовода отпочело још у току ове године.

— Прилови „За зимску помоћ“. Народни Одбор Црвеног крста за Зимску помоћ у Новом Саду примио је следеће прилоге: У новцу: г. Пауновић Светислав, бан дунавске бановине 200 дина, г. Рајић Светислав, помоћник бана дун. бановине 100 дина, г. Стефановић Љ. Владимир, трговац 200 дина и фирма Хенрика Штолца Синови, Нови Сад 2000 динара. У природи: гђа Вида Вулко-Варађанин, 6 кгр. пасуља.

— Скупштина подбора Удружења четника одржаће се на дан 15 марта о. г. На дневном реду скупштине налазе се извештаји о раду у прошлој години, избор нове управе и текућа питања.

— Црвени крст и лига за туберкулозу. Од неко доба на пошти када човек преда чек или препоручено писмо, чиновница задржи 1 динар више и ручи странци марку за горе наведену сврху. Једноме су у један дан три марке натурали. Дакле три динара. Не би имали ништа против да се за то стравка упита, па ако жели нека сама добровољно да тај динар или више, може по могућности. Али да се одузима и од оних који једва могу да плате и поштарину а не још да их се глоби и са оним за које нису ни знали, да ће му откнати можда за лебац потребан динар. Пошта је установа где за приватна скупљања није место. Оволико у пажњу меродавнима а и грађанству.

— Туристичко друштво „Пријатељ природе“ подружница у Новом Саду, приређује у недељу, 8 о. м., свој редован недељни друштвени излет у Фрушку Гору за своје чланове и госте. Излет ће се одржати у два правца са две групе: Нови Сад — Каменица — Мали Кисач — Поповица — Венац — Планинарски дом „Пријатеља природе“. Правац пута друге групе: Нови Сад — Каменица — друштвени дом „Пријатеља природе“. Састанак прве групе у 6.30 лађом до Каменице. Састанак друге групе у 7.15 ч. ујутру на пристаништу, полазак у 7.30 ујутру лађом до Каменице. Повратак обих група од Планинарског дома „Пријатеља природе“. Позивају се сви чланови.

— Позив на главну скупштину чланова друштва „Меркур“, која ће се одржати у недељу 15 марта о. г. у 1/2 9 час. пре подне у дворани Радничке Коморе у Новом Саду, са дневним редом, који садржи четир тачке.

— Утаја. Режиер шумарског одсека Дунавске бановине Светислав Марковић утајао је 70 хиљада динара.

— Главна годишња скупштина паромлина Фајт д. д. у Новом Саду. Позвати паромлин Фајт у Новом Саду, који постоји већ 70 година чије су деонице 100 посто у рукама браће Фајт, одржаће своју овогодишњу главну скупштину 8 о. м. Пословна година 1935 овога паромлина свршава губитком од преко Дин. 300.000, те по томе неће за прошлу годину исплаћивати никакву дивиденду.

— Вашарска објава. Редован марвени и занатлијско-трговачки I. вашар у Н. Саду одржаће се 21 и 22 марта 1936 године на Пирошком путу поред реформатског гробља. Дозвољено је на вашар, уз прописан пасош, дотеривање сваковрсне стоке, али само из места у којима не влада зараза. Коњи, упрегнути у кола, исто су дужни да имају прописане пасоше упућене за вашар, пошто се без ових неће на вашариште пустити.

Све занатлије и трговци са сталним пословним местом, као и они без сталног пословног места, који долазе продаје ради на вашар, дужни су своју обртну исправу собом понети; у противном случају неће им се продаја на вашару дозволити. Ова се наредба односи како на трговце и занатлије са стране, тако и на овдашње.

Изврш. Бр. 26/1936.

Објава о јавкој дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102 зак. чл. 60 из 1881 год. објављује, да ће услед решења средског суда у Новом Саду, донесеног под бр. И. 308/936 у корист тражиоца извршења Стеван Дунђеров из Новог Сада (кога заступа Радованов Н. адвокат из Н. Сада) против извршеника из Н. Сада, за наплату 2850 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гв. И. 308/936 и процењене на динара 7.260 и то: 1 апарат фотограф, 1 лампа, 1 писаћи стол и собног намештаја.

Јавна ће се дражба одржати на дан 24 марта 1936 год. у у 11 сати пре подне у Новом Саду, Јеврејска ул. 15.

Нови Сад, 29 фебруара 1936.

СТОЈАН ВОЈНОВИЋ
судски извршитељ

Штампарија Душан Чамораг и друг
Нови Сад, Краља Петра улица 3